

El teatre, una teràpia no prescrita pel metge

Membres d'Es Racó de ses Idees fan lectures dramatitzades per animar els pacients oncològics de Son Dureta i per transmetre'ls elements de reflexió

Text: **Ander Zurimendi**
Fotos: **Teresa Ayuga**

PALMA No era el millor horabaixa per visitar la primera planta de l'hospital Son Dureta.

Un pacient terminal havia finat una hora abans i la seva filla es desfogava amb tristes lamentacions. Tot i així, l'espectacle havia de continuar, com dirien al Moulin Rouge francès, ja que el centre rebia la visita dels actors d'Es Racó de ses Idees, una entitat palmesana adreçada al voluntariat social però amb una clara perspectiva: les ensenyances filosòfiques.

Es Racó de ses Idees acaba d'engagar un projecte anomenat Lectures solidàries que pretén aproximar la filosofia dramatitzada a hos-

pitals i casals. En aquest cas, als pacients de diverses unitats de Son Dureta, com ara malalts oncològics i d'altres.

"No volem transmetre'ls cap ensenyança, ni lliçons de com s'han de comportar les persones", explica Francisco Capacete, coordinador de les Lectures solidàries. En qualsevol cas, aposten per autors amb un missatge humà "que aportin coses de la vida amb afecte i que serveixin per reflexionar". És per això que aquell dia havien optat per fer una lectura teatral d'un recull de contes zen. "Treballam la filosofia amb el grup des del 2005 i canviem els coneixements d'Occident amb els d'Orient", diu Capacete.

Comença la representació a la

sala d'estar dels malalts, senzillament recol·locada per interpretar-hi. Una desena de persones observen la funció, tot i que el públic és més nombrós en altres ocasions. "És clar, funcionam segons l'estat d'ànim dels pacients", diuen.

Aquell horabaixa havia mort una persona i el passadís era ple de tristor. Per això mateix, comença-

ren la representació amb un conte força peculiar. "Un aprenent romp per un descuit el valuós gerro que hi ha al temple i rep una forta escridassada del mestre per aquesta acció. Un altre deixeble s'acosta al mestre, minuts més tard, per dir-li: "Tinc un dubte. Estic predestinat a morir?". El mestre contesta: "És clar que sí". "També vós?". "Efec-

Les funcions depenen de l'estat d'ànim dels malalts. "Tanmateix, fer que s'oblidin del mal per cinc minuts no té preu", afirma Capacete

No només interpreten contes zen, sinó també poesia de Mario Benedetti, relats de José Luis Borges i d'Herman Hesse i històries sufís

Solidaris

Marcelo Pena (d'esquenes), agafa la mà d'Alex Lazar mentre Francisco Capacete narra la història. Davant seu, els pacients de Son Dureta que formen el públic.

“

**Ho feim perquè
volem donar sense
haver de rebre res
a canvi. Ens hi sentim
útils en aquesta vida”**

ALEX LAZAR
Membre d'Es Racó de ses Idees

tivament”. Després el vell hi afegeix: “Tot en aquesta vida és perible, fins i tot les roques i la natura”. “Aleshores, per què tanta alteració en rompre alguna cosa?”, demana el subordinat.

Aquesta història ha de servir per devaluar la importància que donam a la mort i a la desaparició dels objectes físics. Darrere aquest conte n'arriben més. Els cinc membres d'Es Racó de ses Idees que s'han desplaçat a Son Dureta duen unes disfresses que recorden els monjos zen. “No és que tinguem gaire material, però amb un poc d'imaginació s'optimitza tot!”, assegura Capacete.

Aquest grup realitza una teràpia que els metges no prescriuen: el teatre i les rialles. Alex Lazar, un jove component del grup que té un sensual accent de l'est, explica: “Feim aquest taller perquè volem donar sense haver de rebre. Així, a més a més, ens sentim útils en aquesta vida”. Al costat seu, Mario Blanco assenteix amb el cap i hi afegeix: “Ens agrada, fer-ho ens fa sentir bé”.

D'altra banda, no es limiten a la filosofia zen. En les pròximes sessions representaran poesies del recentment desaparegut Mario Benedetti, relats de l'Índia, contes sufis (provinents de l'antiga Pèrsia i que expliquen la filosofia islàmica), històries del llop estepari que era Herman Hesse, narracions de José Luis Borges i rondalles mallorquines.

De fet, Capacete diu que “la nostra activitat entronca amb la llarga tradició de les rondalles de Mallorca”. És un intent, al cap i a la fi, “que no es perdi la tradició d'explicar els contes oralment”. També, de ser lliures. Dos monjos veuen una al·lota a la vorera del riu. Un d'ells l'agafa entre els braços i travessa el riu amb ella. L'altre, més tard, es mostra indignat: “Has agafat una dona jove i bella. Has trencat la nostra filosofia!”. L'altre respon: “Com és que encara la dus a sobre? Fa temps que jo l'he deixada a l'altra banda”.

3 històries del zen

El mestre i la tassa

Segons la vella llegenda, un famós guerriller visità la llar d'un mestre zen. En presentar-s'hi, va exposar al savi tots els títols i les ensenyances que havia assolit en durs anys de sacrifici.

Després d'una salutació tan intensa, li comentà que havia anat a verure'l per tal que li ensenyàs els secrets del coneixement zen.

El mestre, però, tan sols el convidà a seure amb ell i li oferí una tassa de te. Apparentment distret, el savi serví te al guerriller i continuà abocant-ne dins la tassa malgrat que aquesta ja era plena.

Consternat, l'home advertí que allò es desbordava. Llavors el mestre, amb plena tranquil·litat, respongué: “Exactament. Vós ja veniu amb la tassa plena. Aleshores, com podríeu aprendre així alguna cosa?”.

Sense por

Durant les guerres civils del Japó feudal, un exèrcit invasor podia escombrar ràpidament tota una ciutat i assolir-ne el control. Així succeí a una vila en la qual tan sols quedà, sense fugir, el vell mestre zen. Intrigat amb aquest vell, el general anà al temple per veure amb els seus propis ulls quina casta d'home era aquest.

En arribar, com el savi no el rebé amb la deferència de general a la qual estava acostumat, el dominà la còlera. “Pardal!”, cridà mentre em-

punyava l'espasa. “No te n'adones que tens davant un home que et podria travessar sense tancar un ull?”, digué.

Tot i l'amenaça, el mestre quedà quiet. “I vós no us n'adonau que sou davant un home que podria ser travessat sense tancar cap ull?”, respongué.

Qui mata un altre?

Un llenyataire feia feina amb molt d'esforç quan veié un estrany animal que mai no havia vist. “Ah! Mai no havies vist una cosa com jo”, digué la bèstia. L'home quedà bocabadat en sentir-lo parlar. “Ah! Et sorprèn que pugui comunicar-me amb tu...”. L'home quedà sorprès que conegués els seus sentiments. “Ah! I que sàpiga en què penses...”. Aleshores li passà pel cap matar l'animal.

—I ara em vols matar!, insistí l'estranya bèstia.

El llenyataire se n'adonà que no podria caçar l'animal i desistí d'intentar-ho. Així que prosseguí amb la feina. Però l'estrany animal encara era allà, al seu costat, i l'home no es podia concentrar.

—Vés-te'n!, li suplicà.

Però no se'n anà. Decidit, el treballador agafà la destal i continuà tallant els arbres. A la fi s'hi pogué concentrar, sense res més al cap que la feina, sense cap mena de pensament ni sentiment.

Fou aleshores quan aixecà un cop més l'eina al cel i la fulla sortí del mànec i donà mort l'animal.

(Extret del llibre *Zen Inklings*, de Donald Richie).

“Si dius que la teva tassa és plena i, fins i tot, que vessa, no hi ha lloc per a més te (o coneixements...)”

“Hi ha l'home que podria matar sense tancar els ulls, però també el que no té por davant la mort”

“Si un ésser realment pensa i té sentiments, serà molt difícil que sigui capaç de fer mal a cap altre”

MIQUEL ANGEL MARIA
www.miquelmaria.cat

La mentida que salva

En un col·loqui amb joves d'un institut sobre una novel·la, un alumne em va expressar que allò que més l'havia impressionat d'aquell llibre era que aconseguia commoure i provocar sentiments absolutament reals en el lector a través d'una història que era tota ella mentida. Bravo: aquest és el nucli del vell (però no ranci) debat sobre veritat i mentida en la literatura. El poeta Felipe Benítez Reyes considera que la literatura sorgeix de la necessitat d'inventar-nos la vida justament perquè cobri realitat. I en això ens recorda Borges, que deia que la literatura és mentida, però que d'aquesta mentida en surt una recreació de la realitat sobre la qual bastim el sentit de la vida.

La feina que fa Es Racó de ses Idees amb els malalts oncològics de Son Dureta és un regal

Des d'aquesta perspectiva, la feina que fa la gent d'Es Racó de ses Idees amb els malalts oncològics s'ha de veure com un regal que va molt més enllà d'un entreteniment per a persones malaltes. Una malaltia, especialment una malaltia llarga i greu, sempre té un caràcter de parèntesi vital, és un temps de desconnexió entre l'existència d'abans i la desitjable normalitat recuperada. Al bell mig de la dura experiència de la malaltia, benvingudes siguin les grans mentides dels millors mentiders de la història de la literatura, capaces d'obrir-nos a la realitat més autèntica i acostar-nos a l'infinit. Benaurades siguin totes les històries irreals capaces de fer sonar les cordes més recòndites de l'ànima, de suscitar l'alegria, de fer esclatar les ganes de viure. L'experiència de goig, d'admiració i bellesa d'un malalt que xala amb una ficció literària és, no en tinguem dubte, un petit gran moment de veritat.